

EUROOPA KOHTU OTSUS

22 detsember 1993*

Meestele ja naistele võrdse töö eest võrdse tasu maksmine— Ametipension — Sooga seotud aktuaarsete tegurite kasutamine — Kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group tehtud otsuse kehtivusaja piirang

[...]

Kohtuasjas C-152/91,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Leeds Industrial Tribunal (Ühendkuningriik) esitatud eelotsusetaotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

David Neath

ja

Hugh Steeper Ltd

saada eelotsust seoses EMÜ asutamislepingu artikli 119 ja Euroopa Kohtu 17. mai 1990. aasta otsuse kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group (EKL, 1990, I-1889) tehtud otsuse kehtivusaja piirangu tõlgendamisega

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed G.F. Mancini, J.C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco, D.A.O. Edward, kohtunikud C.N. Kakouris, R. Joliet, F.A. Schockweiler, G.C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P.J.G. Kapteyn and J.L. Murray,

kohtujurist: W. Van Gerven,

kohtusekretär: kohtusekretäri abi H. von Holstein ja vanemametnik D. Loutermann-Hubeau,

olles läbi vaadanud kirjalikud märkused, mille esitasid:

- David Neath, esindajad: barristerid Michael J. Beloff QC, Clive Lewis ja Sarah Moore,
  - Hugh Steeper Ltd, esindaja: barrister David Pannick,
  - Ühendkuningriik, esindaja: John E. Collins Treasury õigusosakonnast ja barrister Stephen Richards,
  - Madalmaade valitsus, esindaja: välisministeeriumi kantsler B.R. Bot,
  - Saksamaa valitsus, esindaja: Föderaalse Majandusministeeriumi Regierungsdirektor E. Roeder,
  - Iirimaa valitsus, esindaja: Chief State Solicitor Louis J. Dockery ja barrister Aindrias O' Caoimh
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: Karen Banks

arvestades suulise menetluse ettekannet,

kuulanud ära 26. jaanuari 1993. aasta kohtistungil ära David Neathi, Hugh Steeper Ltd, Ühendkuningriigid, keda esindasid Attorney General Sir Nicholas Lyell QC, barristerid S. Richards ja N. Paines, ja J.E. Collins Treasury õigusosakonnast, Madalmaade valitsuse, keda esindasid välisministeeriumi õigusnõuniku asetäitjad J.W. de Zwaan ja T. Heukels, Saksamaa valitsuse, Iirimaa valitsuse, keda esindasid advokaat J. Cooke ja barrister A. O' Caoimh, Taani valitsuse ja komisjoni suulised märkused,

kuulanud 28. aprilli 1993. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse:

* Kohtumenetluse keel: inglise keel

Põhjendused

1 Leeds Industrial Tribunal esitas 13. mai 1991. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. juunil 1991 asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse taotlemiseks kolm küsimust asutamislepingu artikli 119 tõlgendamise kohta ning Euroopa Kohtu 17. mail 1990. aastal kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group (EKL, 1990, I-1889) tehtud otsuse (edaspidi tekstis: Barberi kohtuotsus) kehtivusaja piirangu tõlgendamisega

2 Need kolm küsimust kerkisid Hr. David Neathi ja äriühingu Hugh Steeper Ltd vahelises kohtuvaidluses seoses firma pensioni andmise ja pensioniõiguse üleminekuga.

3 Neath töötas Hugh Steepneri teenistuses alates 29. jaanuarist 1973 kuni 29. juunini 1990, millisel kuupäeval ta koondati. Sel ajal oli ta 54 aastat ja 11 kuud vana. Nimetatud ajavahemiku vältel oli ta üksteise järel kahe tema tööandja poolt asutatud eraõiguslikku kutseala pensioniskeemi liige, kusjuures tema õigused, mille ta sai seoses esimese süsteemiga kanti üle järgmisesse skeemi, mille liige ta oli koondamise ajal ja mida kohaldati sissetulekuga seotud siseriikliku seaduse kohase süsteemi asemel (contracted-out of State Earnings Related Pension Scheme).

4 Viimatinimetatud skeemi tingimuste kohaselt ei saa meessoost töötajad täieulatuslikku firmapensionit enne, kui nad saavad 65 aastaseks, kuna naiste puhul on see vanus 60 aastat.

5 Iga kindlustatu võib tööandja ja süsteemi volinike nõusolekul jääda 50. eluaastast alates ennetähtaegsele pensionile ja hakata saama pensioni, mille maksmist alustatakse küll kohe, kuid mille summa on väiksem vastavalt ajavahemiku pikkusele, mis jääb tegeliku ja ettenähtud pensionilejäämise kuupäeva vahele. Kui tööandja või volinikud ei anna oma nõusolekut, nagu toimus Neathi juhtumil, on pensioniskeemi liikmel õigus lasta korjunud pensioniõigused üle kanda mõnesse teise skeemi, või saada edasilükatud pensoni, mida hakatakse maksta alates ettenähtud pensionile siirdumise kuupäevast, kui ta ei otsusta osa pensioni kapitaliks ümberarvestamise kasuks.

6 Valiku tegemise ajal mõistis Neath pensioniskeemi poolt talle esitatud arvude põhjal, et kui ta otsustaks oma pensioniõiguste ülekandmise kasuks, oleks ta rahaline seis parem, kui Barberi kohtuotsust tõlgendataks nii, et igal pensionile jääval meessoost töötajal kes - nagu tema ise - siirdub pensionile pärast 17. maid 1990 (kohtuotsuse kuupäeva) õigus pensioni ümberarvestamisele kogu teenistusaja eest samadel alustel, kui temaga samas olukorras oleval naissoost töötajal. Tõlgendus, mille kohaselt võib nimetatud õigusele toetuda ainult peale seda kuupäeva töötatud aja osas, annaks talle õiguse väiksemale summale.

7 Neath tõdes samuti, et sõltumata sellest, kumb tõlgendus valitakse, jääb ülekantav väärtus igal juhul väiksemaks, kui saavad tema naissoost kolleegid, sest ülekantava kapitalisumma hindamisel kasutatakse keskmisel elueal põhinevaid aktuaarseid tegureid, mis naiste ja meeste puhul on erinevad.

8 Kui ta valiks edasilükatud pensioni ja paluks sellest osa ümber arvestada kapitalisummaks, saaks ta nimetatud aktuaarsete tegurite tõttu ikkagi väiksema summa, kui tema naissoost kolleegid.

9 Toetudes asutamislepingu artiklis 119 sätestatud ja Euroopa Kohtu poolt Barberi kohtuasjas antud otsusega tõlgendatud põhimõttele, mille kohaselt naised ja mehed peavad saama võrdse töö eest võrdset tasu, pöördus Neath Leeds Industrial Tribunali poole, nõudes endale samu õigusi, mis samas olukorras olevatel naistel. Leeds Industrial Tribunal otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

"1. Kas asutamislepingu artikkel 119 ja Barberi kohtuotsus annavad meessoost töötajale, kelle töösuhe lõppes 17. mail 1990 või hiljem, õiguse saada sama suur pension kui ta oleks saanud siis, kui ta oleks naine?"

2. Kas sama kehtib ka talle pensioniskeemi poolt pakutud valikuvõimaluste suhtes, nimelt:

(a) hüvitise ülekandmise ja

(b) ühekordse hüvitise kohta?"

3. Kui esimesele või teisele küsimusele, või mõlemale küsimusele vastatakse eitavalt, siis kas ja millises ulatuses tuleb arvestada:

(a) tema teenistusaega enne 17. mail 1990, ja

(b) sooga seotud aktuaarsete oletuste kasutamist pensioniskeemis?"

10 Põhikohtuasja puudutavaid fakte, menetluse kulgu ja Kohtule esitatud kirjalikke märkusi puudutavad täpsemad andmed on saadaval ärakuulamise tarbeks koostatud

ettekandest ning menetlusedokumentide neid osi käsitletakse edaspidi ainult siis, kui see on vajalik kohtu põhjenduste selgitamiseks.

11 Eelotsuse küsimused võib taandada kaheks probleemiks: (a) Barberi kohtuotsuse tõlgendamine selle kehtivusaja piirangu osas ja (b) küsimus, kas sooga seotud aktuaarsete tegurite kasutamine eraõiguslikes kutseala pensioniskeemides on kooskõlas asutamislepingu artikliga 119.

(a) Barberi kohtuasjas antud otsuse tõlgendamine selle kehtivusaja piirangu osas

12 Esimese ja teise küsimuse ning kolmanda küsimuse esimese osaga soovib siseriiklik kohus selgitust Barberi kohtuasjas langetatud otsuse ajalise piirangu täpse ulatuse kohta.

13 Nagu Kohus märkis juba 6. oktoobril 1993. aastal kohtuasjas C-109/91 Ten Oever vs. Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Glazenwassers-en Schoonmaakbedrijf (EKL, 1993, I-4879) langetatud otsuses, piisab selles osas tõdemusest, et nimetatud piirang kehtestati nimelt eraõiguslike kutseala pensioniskeemide alusel makstavate hüvitiste (eriti pensionite) osas, mida asutamislepingu artikli 119 tähenduses tuleb lugeda tasuks.

14 Kohus arvestas oma otsuses nimetatud tasu omadusega, et töötajate õigus pensionile, mis tema tööaastate jooksul järk-järgult kasvab, on ajaliselt eraldatud pensioni tegelikust väljamaksmisest, mida lükatakse edasi kuni pensionisaaja jõuab teatud vanusesse.

15 Samuti arvestas Kohus kutseala pensionifondide rahastamismehhanismidega ja seeläbi ka igal üksikul juhtumil eksisteerivate arvutuslike seostega töötaja perioodiliste rahaliste sissemaksete ja talle tulevikus makstavate summade vahel.

16 Võttes arvesse Barberi kohtuasja otsuse lõikes 44 antud selgitust, et selle kohtuotsuse mõju on ajaliselt piiratud, tuleb täpsustada, et kutseala pensionide osas võib võrdsele kohtlemisele toetuda ainult seoses selliste hüvitistega, mis kuuluvad väljamaksmisele pärast 17. maid 1990 (Barberi kohtuasja kuupäeva), välja arvatud töötajate puhul, kes on enne nimetatud kuupäeva algatanud juriidilise menetluse või esitanud rakendatava siseriikliku seaduse kohase muu nõude.

17 Teises küsimuses märgitud ülekantavate hüvitiste ja ühekordsete hüvitiste osas tuleb märkida, et kuna Barberi kohtuotsuse kohaselt ei saa asutamislepingu artiklile 119 toetuda selleks, et vaidlustada enne 17. maid 1990 vastavalt erinevale pensionieale tekkinud pensioniõiguste finantsalust, siis nimetatud ajaline piirang mõjutab igal juhul pensioni kapitalisumma väärtust, kui allpool esitatust ei nähtu teisiti.

18 Järelikult vastatakse siseriikliku kohtule, et Barberi kohtuotsuse põhjal saab toetuda asutamislepingu artikli 119 otsesele mõjule ja nõuda selle põhjal võrdset kohtlemist seoses kutseala pensionidega ainult seoses selliste hüvitistega, mis kuuluvad väljamaksmisele pärast 17. maid 1990 töötatud aja eest, välja arvatud töötajate või nende surma korral hüvitist saama õigustatud isikute puhul, kes on enne nimetatud kuupäeva algatanud juriidilise menetluse või esitanud rakendatava siseriikliku seaduse kohase muu nõude. Sama kehtib ülekantavate hüvitiste ja ühekordsete hüvitiste kohta.

(b) Sooga seotud aktuaarsete tegurite kasutamine eraõiguslikes kutseala pensioniskeemides

19 Kohtudokumentidest ilmneb, et kutseala pensioniskeem, mille liige Neath oli tema koondamise ajal, oli lõpliku palga alusel ettemääratud hüvitiste skeem (defined benefit / final salary scheme), mis pakub pensioniikka jõudnud töötajatele ettemääratud pensioni, mis vastab ühele kuuekümnendikule nende lõplikust palgast iga töötatud aasta eest.

20 Skeem on osamakseline selles mõttes, et seda rahastatakse mitte ainult tööandja, vaid ka töötajate osamaksetest.

21 Töötajate osamaksed vastavad teatud protsendile - mis on meeste ja naiste puhul võrdne - nende töötasust.

22 Seevastu tööandja osamaks, mida arvustatakse kogumina, varieerub aja jooksul, mis võimaldab katta lubatud pensionite kulude saldot. Naissoost töötajate osas on need suuremad, kui meessoost töötajate osas.

23 Nimetatud erinevused ja ebavõrdne kohtlemine olid tingitud aktuaarsete tegurite kasutamisest skeemi rahastamisel. Kuna kutseala pensioniskeemi eesmärk on tagada tulevikus korrapäraste pensionimaksete tegemine, tuleb skeemi aja jooksul rahastamise läbi kogunevaid finantsressursse kohaldada pensionitega, mida prognooside kohaselt tuleb tulevikus maksta. Süsteemi toimimiseks vajalikud hinnangud põhinevad mitmel objektiivsel teguril, nagu näiteks skeemi investeringute toodetud kasumil, palgatõusu kiirusel ja demograafilistel oletustel, mis on eriti seotud töötajate keskmise elueaga.

24 Asjaolu, et naised elavad keskmiselt kauem kui mehed, on üks aktuaarsetest teguritest, mida skeemi finantseerimise juures arvesse võetakse. Seetõttu teeb tööandja naissoost töötajate eest kõrgemaid sissemaksid kui meessoost töötajate eest.

25 Erinevate aktuaarsete teguritega arvestamine juhul, kus omandatud õigused kantakse üle ja osa pensionist muudetakse kapitaliks (nagu peakohtuasjas lahendamisel olevas asjas) viib selleni, et meestöötajatel on õigus saada väiksemaid summasid kui naistöötajatel.

26 Siseriiklik kohus tahab teada, kes sellised erinevused on kooskõlas asutamislepingu artikliga 119. Et sellele küsimusele vastata, tuleb kõigepealt selgitada, kas hüvitiste ülekandmine ja ühekordsed hüvitised on nimetatud artikli tähenduses tasu.

27 Komisjon väidab, et see on tõepoolest nii ja järelikult saaks sooga seotud ebavõrdset kohtlemist pidada lubatavaks ainult siis, kui seda saab objektiivselt õigustada. Komisjoni arvates ei ole statistika naiste ja meeste keskmise eluea erinevuse kohta objektiivne õigustus, sest see peegeldab keskmisi näitajaid, mis on arvutatud kogu meessoost ja naissoost elanikkonna eluea põhjal, kuna õigus võrdsele kohtlemisele töötasu osas on antud igale töötajale kui indiviidile, mitte tema kuulumise tõttu teatavasse rühma.

28 Artikli 119 teises lõigus sisalduv tasu mõiste hõlmab kõiki tasumooduseid kas rahas või loonusena, mida töötaja tööandjalt oma töö eest viivitamatult või tulevikus otseselt või kaudselt saab. Seega asjaolu, et teatavaid hüvitisi makstakse pärast töösuhte lõpetamist, ei mõjuta nende kuulumist asutamislepingu artiklis 119 sätestatud tasu mõiste alla (vt. eriti Barberi kohtuasjas antud otsuse lõiget 12).

29 Eeldus põhineb sellel, et tööandja kohustub ühepoolset maksma töötajatele kindlaksmääratud suurusega hüviseid või andma neile teatavaid soodustusi ja et töötajad omakorda eeldavad, et tööandja maksab neile selliseid hüviseid või annab soodustusi. Seetõttu ei kuulu tasu mõiste alla kõik see, mis ei tulene nimetatud kohustusest ning mille saamist töötegija ei eelda.

30 Seoses sellise kindlaksmääratud hüvistel põhineva kutseala pensioniskeemiga, millest on juttu põhikohtuasjas, puudutab tööandja kohustus töötajate suhtes seda, et teatavast ajast alates makstakse töötajale korrapäraselt pensioni, mille määramise põhimõtted olid teada nimetatud kohustuse võtmise hetkel ja mis artikli 119 tähenduses on tasu. Siiski ei puuduta

see kohustus tingimata pensioni korrapärase väljamaksmise tagamiseks valitud rahastamismooduseid, mistõttu need jäävad artikli 119 rakendamisalast välja.

31 Osamaksetel põhinevates skeemides toimub skeemi finantseerimine töötajate ja tööandja osamaksetel. Töötajate osamaksed moodustavad osa töötaja palgast, kuna need võetakse palgast kohe maha (vt, kohtuasja 69/80 Worringham ja Humphreys vs. Lloyds Bank (EKL, 1981, lk 767)). Seetõttu peab osamaksete suurus olema kõikide - nii meessoost kui naissoost - töötajate jaoks võrdne, mida ta käesoleval juhul ka on. Sama ei kehti tööandja osamaksete suhtes, mille eesmärk on täiendada lubatud pensionite maksmiseks vajalike varasid ja seega tagada nende väljamaksmine tulevikus, mida puudutab tööandja kohustus.

32 Sellest järeldeb, et - erinevalt perioodilisest pensionite väljamaksmisest - ei saa artikli 119 põhjal hinnata finantseerimisel põhineva kindlaksmääratud hüvitiste süsteemis tööandjapoolsete sissemaksete erinevust aktuaarsete tegurite kasutamise tõttu, mis on naiste ja meeste puhul erinevad.

33 See puudutab ka eelotsuse küsimustes nimetatud eriaspekte ehk perioodiliselt makstava pensioni osa ümberarvestamist kapitalisummaks ja pensioniõiguste ülekandmist, mille väärtust saab määrata ainult valitud finantseerimismeetodite põhjal.

34 Niisiis vastatakse siseriiklikule kohtule, et sooga seotud erinevate aktuaarsete tegurite kasutamine kindlaksmääratud hüvistel põhinevas kutseala pensioniskeemis ei kuulu EMÜ asutamislepingu artikli 119 rakendusallasse.

Kohtukulud

35 Kohtule märkusi esitanud Madalmaade, Saksamaa, Iirimaa ja Taani valitsuse, Ühendkuningriigi ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei kompenseerita. Kuna käesolev menetlus on põhikohtuasja poolte jaoks siseriiklikus kohtus poolelioleva asja vaheetapp, on siseriikliku kohtu ülesanne võtta vastu otsus kohtukulude kohta.

Resolutiivosa

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastuseks 13 mai 1991. aasta määrusega Leeds Industrial Tribunal esitatud küsimustele, otsustab:

- 1. Euroopa Kohtu 17. mail 1990. aastal kohtuasjas C-262/88: Barber v. Guardian Royal Exchange Assurance Group langetatud otsuse põhjal saab toetuda asutamislepingu artikli 119 otsesele mõjule ja nõuda selle põhjal võrdset kohtlemist seoses kutseala pensionidega ainult seoses selliste hüvitistega, mis kuuluvad väljamaksmisele pärast 17. maid 1990 töötatud aja eest, välja arvatud töötajate või nende surma korral hüvitist saama õigustatud isikute puhul, kes on enne nimetatud kuupäeva algatanud juriidilise menetluse või esitanud rakendatava siseriikliku seaduse kohase muu nõude. Sama kehtib ülekantavate hüvitiste ja ühekordsete hüvitiste kohta.**
- 2. Sooga seotud erinevate aktuaarsete tegurite kasutamine kindlaksmääratud hüvistel põhinevas kutseala pensioniskeemis ei kuulu EMÜ asutamislepingu artikli 119 rakendusallasse.**

Due	Mancini	Moitinho de Almeida	Diez de Velasco
Edward	Kakouris	Joliet	Schockweiler
Rodriguez Iglesias	Grévisse	Zuleeg	Kapteyn Murray

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. detsembril 1993 Luxembourgis.

J.-G. Giraud
Kohtusekretär

O. Due
President